

QP CODE: 26019428

Reg No :

Name :

MA DEGREE (CSS) EXAMINATION, MARCH 2026

Fourth Semester

M A SANSKRIT SPECIAL (VYAKARANA) - REVISED

ELECTIVE - SA890402 - FUNDAMENTALS OF YOGA AND ASTROLOGY

2019 Admission Onwards

EFB94207

Time: 3 Hours

Weightage: 30

Part A (Short Answer Questions)

Answer any **eight** questions.

Weight 1 each.

1. वृत्तिसारूप्यमितरत्र - एकपृटमनतिक्रम्य व्याख्यात
2. अनुभूतविषयासम्प्रमोषः स्मृतिः - पुटेनैकेन विशदयत
3. प्रच्छर्दनविधारणाभ्यां वा प्राणस्य - पुटेनैकेन उपन्यस्यत
4. वीतरागविषयं वा चित्तम् - पुटेनैकेन उपन्यस्यत
5. उद्वाहे तु विशेषतो शुभकरं वेधं शलाकाह्वयं तत्तत्कर्म विगर्हितां ग्रहगतिं मासक्षराश्यादिकान् दोषान् कर्मविनाशनान् विदुरिमानन्याननेकानपि ज्ञात्वा तान् परिहृत्य सूक्ष्मतयः कुर्वन्तु सर्वाः क्रियाः। पुटेनैकेन विशदयत।
6. ग्रहा वारनाथादयो वासरस्य प्रमाणाष्टभागाधिनाथाः क्रमेण तथा यामवत्याश्च तत्पञ्चमाद्या य आद्यंशनाथस्स एवाष्टमस्य। पुटेनैकेन विशदयत।
7. अष्टमशुद्धिं विशदयत।
8. स्वजन्ममासि बालानां चौलमायुःक्षयापहं तत्रापि केचिद् कुर्वन्ति सहोपनयनेन तत्।। इत्येतं श्लोकं सविशदं व्याख्यात।
9. पापग्रहफलं विवृणुत
10. गान्धर्वेऽदितिपवनौ सामुद्रिकनीतिनाट्यवाद्येषु वसुरेवतीन्दुकमलज- मित्रादितयस्तु शब्दशास्त्रेषु। व्याख्यात

(8×1=8 weightage)

Part B (Short Essay/Problems)

Answer any **six** questions.

Weight 2 each.

11. पुटद्वयेन उपन्यस्यत - 1) श्रद्धावीर्यस्मृतिसमाधिप्रज्ञपूर्वक इतरेषाम् 2) विरामप्रत्ययाभ्यासपूर्वः संस्कारः शेषोऽन्यः
12. पुटद्वयेन उपन्यस्यत - 1) तत्र निरतिशयं सर्वज्ञबीजम् 2) ईश्वरप्रणिधानाद्वा

13. पुटद्वयेन उपन्यस्यत - 1) ततः प्रत्यक्चेतनाधिगमोऽप्यन्तराया भावश्च 2) स एषःपूर्वेषामपि गुरुः कालेनावच्छेदात्
14. पुटद्वयेन उपन्यस्यत - 1) श्रुतानुमानप्रज्ञाभ्यामन्यविषया 2) ता एव सजीवः समाधिः
15. क) पञ्चम्या सह कृत्तिका दिनिकरे चित्रा द्वितीये विधौ राकाधातृयुते कुजे शशिसुते याम्यान्विता सप्तमी । जीवे मैत्रयुता त्रयोदशतिथिश्रोणा सषष्ठी भृगौ मन्दे पौष्णयुताऽष्टमीति गदिता योगा विषाख्या इमे ॥ ख) वागीशस्याहस्करनन्दद्विपषष्ठ्यः काव्यसाक्षिस्थाणुदिगङ्गाहितृतीयाः सौरस्याद्रीशातिजगत्यस्सनवम्य- स्याज्या युक्तास्सन्ततमेते तिथिवाराः॥
16. क) सौरो राशिषु सूर्यसङ्क्रमणतश्चान्द्रस्तदर्शाविधि- विज्ञेयस्सितपक्षपक्षतिमुखस्त्रिंशद्दिनस्सावनः नाक्षत्रशशिमण्डलादिमतो मासाश्चतुर्था क्रमा- दन्त्येहस्त्रयमाद्ययोश्चरमयोर्दिक्पञ्चनाडीस्यजेत् ख) अर्के स्थिरान् विशति विष्णुपदाभिधाना- स्तेभ्यः परांस्तु षडशीतिमुखाश्चतस्रः संक्रान्तयस्त्वजमृगाननकर्कज्जूकान् ज्ञेयाः क्रमादुदगवाग्विषुवायनाख्यः॥ कारिकाद्विकाः विशदय्य व्याख्यात।
17. क) लग्नस्थो मरणं नृपादिह रविशशस्त्राच्च तद्भूसुतो विध्वंसं रविजस्तमोऽङ्गविकृतिं कुष्ठादिरोगान् शिखी विद्यायुष्यसुखार्थबुद्ध्युपचया जीवज्ञशुक्रा नृणाम् शुक्ले शुक्रफलं करोति बहुले मन्दोपमश्चन्द्रमाः॥ ख) क्रौर्यं जळत्वं बहुपापबुद्धिः सुपाटवं यज्ञमतिस्सुबुद्धिः मौढ्यं च पुंसां क्रमशो विलग्रे दिनेश्वराद्यंशफलं प्रदिष्टम्॥ कारिकाद्विकाः विशदय्य व्याख्यात।
18. क) न मीनलग्नं शुभमाह गार्ग्यो वसिष्ठजीवौ प्रशशंसतुस्तं अतस्स मध्योऽवसितशशुभश्च शुक्रान्वितो जीवयुतेक्षितो वा॥ ख) करोति विघ्नं किल तत्र सप्तमी त्रयोदशी चेति वदन्ति सूरयः मतो न पापशुभदो विशेषतो बुधस्य वर्गोदयवासराश्शुभाः॥ कारिकाद्विकाः विशदय्य व्याख्यात।

(6×2=12 weightage)

Part C (Essay Type Questions)

Answer any **two** questions.

Weight **5** each.

19. निद्रां स्मृतिञ्चाधिकृत्य योगसूत्रदिशा उपन्यस्यत
20. सूक्ष्मविषयत्वं चालिङ्गपर्यवसानम्, एतयैव सविचारा निर्विचारा च सूक्ष्मविषया व्याख्याता, तत्र शब्दार्थज्ञानविकल्पैः सङ्कीर्णा सवितर्का समापत्तिः
21. कालदोषं मृत्युराशिं मृत्युनक्षत्राणि च विशदयत।
22. गोचरमधिकृत्य उपन्यस्यत।

(2×5=10 weightage)

